

20.04.2026
Rauhanvälityskeskus

Suomen rauhanvälityksen toimintaohjelma

Ulkoministeriö
Utrikesministeriet

Ulkoministeriön julkaisu 2026:3

Suomen rauhanvälityksen toimintaohjelma

Rauhanvälityskeskus

Ulkoministeriö Helsinki 2026

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Ulkoministeriö

CC BY-NC 4.0

ISBN pdf: 978-952-281-807-2

ISSN pdf: 2737-0844

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2026

Suomen rauhanvälityksen toimintaohjelma

Ulkoministeriön julkaisuja 2026:3

Julkaisija Ulkoministeriö

Yhteisötekijä Rauhanvälityskeskus

Kieli Suomi

Sivumäärä 15

Tiivistelmä

Suomi tekee ja tukee rauhanvälitystä osana ulko- ja turvallisuuspolitiikkaansa. Suomi voi tuoda konfliktien osapuolia yhteen, tarjota asiantuntemusta ja luottamuksellisia puitteita neuvotteluille, tai muita keinoja käyttäen edesauttaa väkivaltaisuuksien loppumista. Suomi harkitsee osallistumistaan rauhanvälitykseen perustuen Suomen tuomaan lisäarvoon, käytettävissä oleviin resursseihin sekä tehtävien ja toimien merkityksellisyyteen. Suomen erityiset vahvuudet ovat vesidiplomatia, naisten ja nuorten roolin vahvistaminen ja perinteisten ja uskonnollisten toimijoiden tuki rauhanvälityksessä. Suomen toiminnassa korostuu yhteistyö muiden rauhanvälitystä edistävien valtioiden ja järjestöjen kanssa.

Asiasanat rauhanvälitys, konfliktinratkaisu, inklusio, rajavesistöt, uskontojen vuorovaikutus

ISBN PDF 978-952-281-807-2

ISSN PDF 2737-0844

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-281-807-2>

Handlingsplan för Finlands fredsmedling

Utrikesministeriets publikationer 2026:3

Utgivare Utrikesministeriet

Utarbetad av Centret för fredsmedling

Språk Finska

Sidantal

15

Referat

Att mäkla och bidra till fred är en del av Finlands utrikes- och säkerhetspolitik. Finland kan hjälpa parterna i en konflikt att komma närmare varandra, erbjuda expertis och en konfidentiell omgivning för förhandlingar eller på något annat sätt bidra till att få slut på våldsamheterna. Finland överväger sitt engagemang i fredsmedlingen utifrån det mervärde som Finland tillför, de tillgängliga resurserna och relevansen av uppdragen och åtgärderna. Finlands särskilda styrkor är vattendiplomati, arbetet för att förbättra kvinnors och ungas roll och de traditionella och religiösa aktörernas stöd i fredsmedling. Finland betonar samarbetet med andra länder och organisationer som främjar fredsmedling.

Nyckelord

fredsmäklning, konfliktlösning, inklusion, gränsvattendrag, interreligiös samverkan

ISBN PDF 978-952-281-807-2

ISSN PDF

2737-0844

URN-adress

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-281-807-2>

Finland's Action Plan for Peace Mediation

Publications of the Ministry for Foreign Affairs 2026:3

Publisher Ministry for Foreign Affairs of Finland

Group author Centre for Peace Mediation

Language Finnish

Pages

15

Abstract

Finland engages in and supports peace mediation as part of its foreign and security policy. In its peace mediation work, Finland can foster engagement between the parties to a conflict, offer expertise and a confidential setting for negotiations, or through use of other means assist in ending violence. When deciding whether to participate in peace mediation, Finland considers the added value it can bring, the availability of resources and the significance of the tasks and actions involved. Finland's particular strengths include water diplomacy, efforts to strengthen the role of women and youth, and support for traditional and religious actors in peace mediation. Finland's work emphasises cooperation with other states and organisations that promote peace mediation.

Keywords peace mediation, conflict resolution, inclusion, boundary waters, religious interaction

ISBN PDF 978-952-281-807-2

ISSN PDF

2737-0844

URN address <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-281-807-2>

Sisältö

1	Rauhanvälityksen merkitys ja rooli	9
2	Rauhanvälitys osana Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.....	10
3	Suomi rauhanvälityksen edistäjänä.....	11
4	Suomi rauhanvälityksen toimijana	13
5	Suomen rauhanvälityksen seuranta ja arviointi.....	15

ULKOMINISTERIN ESIPUHE

Ristiriitojen ja konfliktien ennaltaehkäisy ja ratkaisuyritykset ovat erottamaton osa kansainvälistä yhteistyötä. Konfliktien hallinta, rauhan edistäminen ja kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän kunnioittaminen luovat edellytyksiä kehitykselle ja paremmalle tulevaisuudelle.

Geopoliittista kilpailua käydään usein sijaistoimijoiden kautta, ja aseellisten ryhmien verkostot ulottuvat rajojen yli. Ilmastonmuutos ja uudet teknologiat muuttavat konfliktien luonnetta. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on tuonut sodan takaisin Eurooppaan. Se on osaltaan johtanut tarpeeseen panostaa kovaan turvallisuuteen - rauhan saavuttamiseksi ja säilyttämiseksi.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan lähtökohtana on kansainvälisen oikeuden kunnioittaminen. On yhä tärkeämpää etsiä tilaa diplomatialle, sovinnolle ja rauhanvälitykselle. Tämän tilan löytäminen vaatii Suomelta pitkäjänteistä ja kokonaisvaltaista panostusta.

Rauhanvälityksessä ja sen edistämisessä Suomi toimii arvojemme, kokemuksemme ja osaamisemme pohjalta. Suomi edistää naisten ja nuorten osallistumista rauhanprosesseihin ja hyödynnämme vesialan osaamistamme konfliktien ehkäisyssä ja ratkaisussa. Yhteistyö valtion ja kansalaisyhteiskunnan välillä on olennainen osa rauhanvälityksen toimintamalliamme. Suomi kehittää myös uusia toimintatapoja yksityisen sektorin kanssa rauhanvälityksessä.

Tavoittemme on, että Suomen johdonmukainen työ rauhanvälityksen edistämiseksi tuottaa tuloksia.

Elina Valtonen
Ulkoministeri

TAUSTAKSI:

Tämä toimintaohjelma perustuu vuoden 2024 hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon kirjaukseen, jonka mukaan ulkoministeriön rauhanvälityksen toimintaohjelma päivitetään. Edellinen toimintaohjelma on vuodelta 2011 ja sen jälkeen on tapahtunut merkittäviä muutoksia sekä rauhanvälityksen toimintaympäristössä että toimintatavoissa.

Toimintaohjelma kertoo Suomen rauhanvälitystoiminnan lähtökohdista, painopisteistä ja toimintaa ohjaavista tekijöistä. Tässä toimintaohjelmassa rauhanvälitys ymmärretään kapeasti väkivaltaisuuksien lopettamiseen tai niiden ehkäisemiseen pyrkivänä dialogina ja tätä suoraan tukevinä toimenpiteinä. Luottamuksellisuudesta johtuen toimintaohjelmassa ei mainita yksittäisiä hankkeita tai toimijoita.

1 Rauhanvälityksen merkitys ja rooli

Rauhanvälityksen toimintakenttä on 2020-luvulla muuttunut merkittävästi. Geopoliittinen kilpailu ja kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän kohtaamat haasteet ovat luoneet aiempaa pirstaleisemman tilannekuvan ja toimijakentän. Konfliktit ovat pitkittyneet, monimutkaistuneet ja kansainvälistyneet. Sodan ja rauhan välinen ero on entistä häilyvämpi. Pitkittyneiden konfliktien hallinta ja laajentumisen ehkäisy vaativat uudenlaista lähestymistapaa rauhanvälitykseen. Rauhanvälityksellä on entistä tiiviimpi yhteys muuhun konfliktien ympärillä tehtävään työhön, kuten rauhanrakennukseen, kriisinhallintaan, humanitaariseen apuun ja kehitysyhteistyöhön.

Vaikka rauhanvälityksen lopullisena tavoitteena pysyy aseellisten konfliktien ja väkivallan lopettaminen, on rauhanvälitys käytännössä yhä useammin pienimuotoisempien osatavoitteiden edesauttamista. Tulitaukoneuvottelut ja erilaiset paikalliset sopimukset sekä keskustelukanavien tarjoaminen voivat olla tyypillisiä rauhanvälityksen saavutuksia kokonaisvaltaisten rauhansopimusten sijaan. Rauhanvälityksen keinoin voidaan humanitaarisen avun periaatteita kunnioittaen myös edistää humanitaarisen avun toimijoiden tarpeita ja avun perillemenoa.

2 Rauhanvälitys osana Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa

Suomen perustuslain mukaan *”Suomi osallistuu kansainväliseen yhteistyöhön rauhan ja ihmisoikeuksien turvaamiseksi sekä yhteiskunnan kehittämiseksi.”* Rauhanprosessien tuki ja sittemmin rauhanvälitys on mainittu Suomen hallitusohjelmissa vuodesta 2007 alkaen. Hallitusohjelman mukaisesti tavoitteena on edistää ja kasvattaa suomalaista rauhanvälitysosaamista yhteistyössä myös kolmannen ja yksityisen sektorin kanssa.

Suomi kantaa vastuuta rauhan ja turvallisuuden ylläpitämisestä tukemalla konfliktien ennalta ehkäisemistä ja edistämällä tehokasta rauhanvälitystoimintaa. Suomella on pitkät perinteet rauhanvälityksessä ja Suomi tunnetaan maailmalla luotettavana yhteistyökumppanina.

Suomen rauhanvälityksen lähtökohtana on, että kaikkien toimien tulee perustua tarkkaan analyysiin ja edistää mahdollisimman tehokkaasti konfliktien rauhanomaista ratkaisua. Rauhanvälitykseen liittyy aina epävarmuutta ja välillä merkittäviäkin riskejä. Rauhanvälitys perustuu eri toimijoiden väliseen luottamukseen ja siksi luottamusta edistävät toimet ovat rauhanvälitystoiminnan keskiössä. Neuvotteluprosessit eivät ole suoraviivaisia, eikä lopullisia tuloksia voida taata. Rauhanvälitys on pitkäjänteistä työtä, joka vaatii usein vuosien sitoutumista. Samalla on kyettävä toimimaan nopeasti ja joustavasti jos tilanne niin vaatii.

3 Suomi rauhanvälityksen edistäjänä

Suomen rauhanvälitystoiminta pitää sisällään erilaisten viestikanavien ylläpitoa ja dialogeja, jotka mahdollistavat neuvottelut konfliktin osapuolten tai poliittisesti kaukana toisistaan olevien tahojen välillä. Suomella on valmiutta toimia suorana välittäjänä, mutta Suomi pystyy tämän lisäksi antamaan tukea välittäjille, tarjoamaan puitteita luottamuksellisille neuvotteluille tai tukemaan muulla tavoin dialogiprosesseja. Annettavan tuen on perustuttava aina osapuolten tarpeisiin ja hyväksyntään. Tehokas toiminta vaatii tiivistä koordinaatiota eri toimijoiden kesken ja Suomen toiminnan tulee perustua myös strategiseen harkintaan aiheen ulkopolittisen merkityksen, Suomen tuoman lisäarvon ja käytettävien resurssien osalta.

Globaalitasolla Suomi tukee YK:n operatiivisen ja normatiivisen roolin vahvistamista rauhanvälityksessä. YK:lla tulee olla jatkossakin keskeinen rooli konfliktien ratkaisemisessa ja ennaltaehkäisyssä. Yhdessä Turkin kanssa Suomi on perustanut ja johtaa YK:ssa rauhanvälityksen ystäväryhmää, johon on liittynyt yli 60 jäsentä.

Alueelliset yhteistyöjärjestöt tukevat ja täydentävät YK:n toimintaa. Suomen kanalta yhteistyö Euroopan Unionin ja sen jäsenmaiden kanssa on tärkeää myös rauhanvälitystoiminnassa. Suomi tekee yhteistyötä EU:n ulkosuhdehallinnon, erityisedustajien ja komission kanssa, ja toimii EU:n rauhanvälityksen ystäväryhmän puheenjohtajana Espanjan kanssa. Suomi on tukenut rauhanvälityksen vahvistamista ETYJin puitteissa ja toimii ETYJin rauhanvälityksen ystäväryhmän johdossa yhdessä Sveitsin ja Turkin kanssa. Ystäväryhmien keskeisenä tavoitteena on edistää rauhanvälityksen asemaa järjestöjen toiminnassa ja luoda poliittista tilaa rauhanvälitykselle. Lisäksi Suomi on monivuotisen hankkeen avulla tukenut Afrikan Unionin rauhanvälitystoiminnan vahvistamista ja on valmis yhteistyöhön muidenkin alueellisten järjestöjen kanssa.

Suomella on valtiollisella tasolla strategisia kumppanuuksia, joiden puitteissa yhteistyötä rauhanvälityksessä kehitetään. Toiminta perustuu yhteisymmärryksen siit, että kumppanuus rauhanvälityksessä vaatii sitoutumista ja pitkäjänteisiä ponnisteluja eri tasoilla sekä käytännön työssä että järjestelmien kehittämisessä.

Suomi edistää naisten, nuorten sekä haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden osallisuutta rauhanprosesseissa. Kestävien rauhanratkaisujen saavuttamiseksi Suomi tukee YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien 1325 naiset, rauha ja turvallisuus ja 2250 nuoret, rauha ja turvallisuus toimeenpanoa kansallisesti ja kansainvälisesti. Suomi hakee keinoja nuorten vaikuttamismahdollisuuksien lisäämiseksi ja tukee uskonnollisten ja perinteisten toimijoiden roolia rauhanvälityksessä.

Ilmastonmuutos ja kilpailu luonnonvaroista, kuten mineraaleista ja vedestä lisäävät jännitteitä ja voivat johtaa konflikteihin. Suomella on pitkät perinteet rajavesistöyhteistyöstä. Tämä osaaminen tukee Suomen toimintaa rauhanvälityksessä vesidiplomatian avulla. Vesidiplomatia on keino ennaltaehkäistä, hillitä ja ratkaista veteen liittyviä jännitteitä yhdistämällä diplomaattisia keinoja, vesialan osaamista ja yhteistyötä usealla eri diplomatian raiteella. Vesidiplomatian keinoin voidaan ennakoivasti ehkäistä vesikiistojen syntymistä, erityisesti edistämällä YK:n rajavesistösovimusten käyttöönottoa ja soveltamista

4 Suomi rauhanvälityksen toimijana

Suomi vahvistaa suomalaista rauhanvälitystoimintaa ja rauhanvälitysasiantunte-
musta osallistumalla rauhanprosesseja tukeviin aloitteisiin ja panostamalla rauhan-
välitys- ja neuvottelukoulutukseen. Suomi pyrkii rauhanvälityksen toimijaksi, joka
paitsi tukee rauhanvälitystä, voi myös toimia keskeisessä roolissa rauhanvälityspro-
sesseissa. Suomella on valmiutta isännöidä neuvotteluja ja keskusteluja eri tasoilla,
ja suomalaiset henkilöt ja instituutiot voivat toimia neuvotteluprosessien tukena
osapuolten pyytäessä. Suomalaisten rauhanvälitystoimijoiden yhteistyötä laajenne-
taan ja syvennetään yhteisaloitteiden ja tehokkaan koordinaation avulla.

Ulkoministeriöön vuonna 2020 perustettu rauhanvälityskeskus vahvistaa Suo-
men valtiollista rauhanvälitystä ja rauhanvälitystoimien koordinaatiota. Ministeriön
sisällä keskuksen työtä ohjaa ulkoministerin asettama rauhanvälityksen neuvoa-an-
tava ohjausryhmä. Rauhanvälityskeskus identifioi, arvioi ja toteuttaa Suomelle
soveltuvia rauhanvälityshankkeita tarpeeseen perustuen ja yhteistyössä ministeriön
alueosastojen kanssa. Rauhanvälityskeskuksen toimintakenttä on globaali ja kattaa
sekä maantieteellisiä että temaattisia kysymyksiä.

Rauhanvälitys on osa koko ulkoasiainhallinnon työtä. Suomen edustustoverkolla
on keskeinen rooli aloitteiden identifioimisessa ja toteuttamisessa. Edustustoverk-
koa voidaan hyödyntää myös dialogien koolle kutsujina ja edustustoja tiloina, joissa
voidaan käydä luottamuksellisia keskusteluita eri osapuolten ja toimijoiden välillä.
Ulkoministerillä on lisäksi mahdollisuus nimittää erityisedustaja seuraamaan tiettyä
maantieteellistä aluetta tai teemaa.

Suomalaiset ja kansainväliset kansalaisjärjestöt ovat Suomelle keskeinen osa rau-
hanvälityksen kokonaisuutta. Valtionhallinnon ja kansalaisjärjestöjen välistä yhteis-
työtä kehitetään jatkuvasti. Yhteistyössä keskeistä on eri toimijoiden täydentävyys.
Kansalaisjärjestöt kumppaneineen pystyvät usein toimimaan syvemällä yhteis-
kunnissa, esimerkiksi perinteisten ja uskonnollisten toimijoiden kanssa, kuin val-
tiolliset toimijat. Rauhanvälitysprosessien epävirallinen tuki ja luottamukselliset
keskusteluyhteydet mahdollistuvat usein parhaiten yhteistyössä kansalaisyhteis-
kunnan toimijoiden kanssa. Hyvä esimerkki tästä on naisrauhanvälittäjien, vesi-
asiantuntijoiden ja uskonnollisten toimijoiden verkostot, jotka tarjoavat hyvän
tiedonvaihto- ja välityskanavan.

Suomen rauhanvälitystoiminnassa huomioidaan, että teknisen kehityksen ja poliittisten muutosten myötä yksityisen sektorin merkitys korostuu rauhanvälityksessäkin. Rauhanvälityksen saralla teknologian tuomat mahdollisuudet muovaavat muuttuvaa rauhanvälityksen kenttää ja mm. suomalaisilla teknologiateollisuuden yrityksillä on tarjottavaa kehittyvään kansainväliseen rauhanvälityksen ekosysteemiin. Yksityisellä sektorilla on tärkeä merkitys rauhanrakentamisessa, sillä taloudellinen toimeliaisuus edellyttää vakaita oloja. Yksityinen sektori, sekä kansallinen että monikansallinen, on läsnä konflikteista kärsivissä tilanteissa, ja konflikteista koituvat riskit vaikuttavat yritysten toimintaan. Yksityissektorilla on myös kykyä osaamisen ja teknisten ratkaisujen avulla vaikuttaa konfliktien dynamiikkaan. Lisäksi lisäarvoa on mahdollista saada aikaan myös järjestelyistä, joissa yksityiset toimijat tarjoavat rahoitusta ei-valtiollisille rauhanvälitysjärjestöille.

Nopeasti kehittyvä tekoäly helpottaa suurien datamäärien prosessoinnissa ja analysoinnissa. Tämä pitää sisällään dataa konflikteista, sosiopoliittisesta kehityksestä ja kulttuurisista tekijöistä, mikä auttaa rauhanvälittäjiä ymmärtämään entistä paremmin monimutkaisia konfliktiasetelmia, tuottamaan ajantasaista tilannekuvaa, muodostamaan aiempaa tehokkaampia strategioita sekä vahvistamaan neuvotteluosapuolien asemaa. Tekoäly voi mahdollistaa digitaalisia dialogeja luomalla turvallisia ympäristöjä luottamuksellisille keskusteluille ja ideoinneille. Miehittämättömät lennokit puolestaan tulevat näyttämään tärkeää osaa tulitaukojen valvonnassa ja luottamuksen rakentamisessa. Kehittyvien teknologioiden hyödyntäminen rauhanvälityksessä ja sen eri ulottuvuuksissa tulee avaamaan uusia mahdollisuuksia myös suomalaiselle yksityissektorille muuttuvassa rauhanvälityksen toimintaympäristössä.

Ulkoministeriön yhteistyö kansallisten ja kansainvälisten rauhanvälitystoimijoiden kanssa mahdollistaa laajan verkoston ylläpitämisen. Suomi osallistuu rauhanvälitysaloitteiden suunnitteluun ja toteuttamiseen yhdessä kumppaneidensa kanssa. Alan järjestöjen työn tukeminen edistää Suomen tavoitteita konfliktien rauhanomaisten ratkaisujen lisäämiseksi. Rauhanvälityksen kehityksen seuranta ja oppien tuominen Suomeen on tärkeä osa kansainvälistä yhteistyötä. Suomen rahoitusta ja aktiivista yhteistyötä arvostetaan alalla.

Suomi lähettää asiantuntijoita rauhanvälityksen kannalta keskeisiin tehtäviin kansainvälisissä organisaatioissa. Kansainvälisiin rauhanvälitystehtäviin rekrytoitumisen systemaattista kehittämistä jatketaan ulkoministeriön ja CMC Finlandin yhteistyönä.

5 Suomen rauhanvälityksen seuranta ja arviointi

Suomen rauhanvälityshankkeissa ja –toimissa huomioidaan niihin liittyvät riskit ja tuloksellisuusarviot välillä hyvinkin nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Yhteistyökumppanien kohdalla arvio perustuu ennen kaikkea näiden aikaisempaan toimintaan ja erityisosaamiseen. Rahoitus- ja yhteistyösopimuksissa on määritelty seurantaan ja raportointiin liittyvät asiat. Vuoropuhelua järjestöjen kanssa kehittää aktiivisen ja vuorovaikutteisen yhteistyön mahdollistamiseksi.

**Ulkoministeriön
julkaisuja**

2026:3

ISSN PDF 2737-0844

ISBN PDF 978-952-281-807-2